

Zondag 25 november 2018, gedachteniszondag, als gelezen is uit Marcus 13: 24 – 27 en Openbaring 21: 1 – 7

Gemeente van Christus,

Wat stellen wij ons nog bij de hemel voor?

Het is maar één van de vragen die naar aanleiding van het symposium “Lieve hemel” , afgelopen voorjaar bij het emeritaat van collega ds. Fokkelien Oosterwijk, ter sprake kwamen in de Amsterdamse Westerkerk.

(Westersymposium, april 2018, teksten uitgebracht door Narratio)

En het zou zomaar eens kunnen dat het velen van ons, of van de mensen die met ons verbonden zijn, op dat punt van “hoe stel je je de hemel voor?” net zo is vergaan zoals zanger Stef Bos.

Hij bezingt die ontwikkeling in zijn lied “De hemel”: (Van de cd “Vuur”)

“Toen ik klein was, was de hemel
ergens boven in de lucht
en je kon er enkel komen
met een allerlaatste zucht
ledereen droeg witte lakens
en je liep langs gouden straten
over pleinen met fonteinen
vol met rode limonade

En je vloog door witte wolken
en een engel hield je vast
en je kon op water lopen
want het water was van glas
ledereen was daar gelukkig
nooit meer honger nooit meer pijn
had je hier alleen ellende
daar zou alles anders zijn

Maar ik weet niet meer waar de hemel is
Ik weet niet waar ik heen ga na dit leven
Toen zag ik de hemel met de ogen van een kind
Maar die hemel is voorgoed verdwenen
De hemel is verdwenen.

Ik werd ouder en geloofde
in een andere fantasie
en ik volgde Zarathustra
met een soort van anarchie
Want ik vloog over de wolken
naar een land hier ver vandaan
maar ik zag geen gouden poorten
en ik zag geen fonteinen staan.

En ik weet niet meer waar de hemel is
Ik weet niet waar ik heen ga na dit leven
Soms zie ik de hemel in de ogen van een vrouw
Maar dat duurt meestal maar even

De hemel duurt maar even”

Hemelgeloof, zoals Stef Bos erover zingt, hoort bij de kindertijd.
Die tijd dat je in alle argeloosheid alles voor waar aanneemt wat je verteld
wordt door de betrouwbare volwassenen die je met zorg omringen.
Met kinderlijk gemak vervlecht je je verlangen naar eindeloos veel rode
limonade, die je misschien thuis niet zo vaak krijgt, met flarden uit de Bijbel.
Het is geloof dat je met het volwassen worden ontgroeit, aflegt.

Of, wat breder getrokken, kun je dan zeggen: hemelgeloof hoort bij vroeger.
Hemelgeloof is “ouderwets”, het stamt uit de tijd dat we door de kerk klein
gehouden werden en dat het leven ons niet werd gegund. Maar nu weten we
– als grote mensenkinderen van de Verlichting - allemaal wel beter.
We zijn het hemelgeloof als vrome fantasie collectief ontgroeid, we hebben de
hemel achter ons gelaten.

Hemelgeloof is immers bovenal in tegenspraak met wat we met onze eigen
ogen zien als we eens een reis per vliegtuig maken, en boven de wolken menen
een blik op de oneindigheid te hebben. En daar ... niets van dit alles zien.

Iets wat – vermoed ik zo - zelfs de gemiddelde astronaut vandaag de dag de
zanger niet meer op deze wijze na zal zeggen.

Wie afgelopen woensdagavond naar DWDD gekeken heeft hoorde Matthijs van
Nieuwkerk in gesprek met Robbert Dijkgraaf, als wetenschapper werkzaam in
Princeton, over ontwikkelingen in de wetenschap.

Dijkgraaf vertelde dat hij was gevraagd om mee te doen aan een publicatie in de jubilerende New York Times, waarin elf prangende vragen aan de wetenschap worden besproken. Hij mocht de vraag behandelen “of het universum Einstein nog steeds nodig heeft?”

Einstein, en wie in zijn spoor gaan, zoeken naar het ene puzzelstukje waarmee we uiteindelijk het bouwwerk van de hele wereld kunnen begrijpen.

Een “theory of everything” die alles wat is verklaart.

Er dagen echter nieuwe wetenschappelijk inzichten: we leven, zo stelde Dijkgraaf vast, inmiddels “in een omgekeerd wereldbeeld als dat van Einstein.”

Er is niet één universum, weten we, er zijn heel veel verschillende universa.

En als er al één verklarende theorie is voor “alles”

dan is dat “op een hoger niveau”.

Hij wilde niet spreken van het omvertrekken van een standbeeld,

zoals dat bij een regimewisseling kan gebeuren, maar van het “staan op de schouders van” Einstein. Maar het klinkt toch zelfs voor de leek als een heuse “paradigma- shift”, waarbij je wetenschappelijk anders gaat kijken naar wat er is, en hoe je tot nog toe gekeken hebt achter je moet laten als niet meer toereikend.

Het geeft ons ruimte voor het besef dat er een kant aan de werkelijkheid is, waar wij ons (nog) geen idee van kunnen vormen.

Er zijn grenzen aan het kennen, en érgens begint het vermoeden dat het bestaan een groot wonder is.

Lang deed het verhaal de ronde dat elke wetenschappelijke en technische vooruitgang op het christelijk geloof moest worden bevochten,

maar je kunt ook zeggen dan het besef dat de schepping ons gegeven werd en dat wij er gebruik van mogen maken mede aan het christendom te danken is.

Geloof en wetenschap hoeven elkaar dus helemaal niet uit te sluiten, ze kunnen – vanuit beide gezien – prima samengaan.

De gedachte aan de hemel is dan niet absurd.

Wél vergt ze onze verbeeldingskracht.

En wat is het dan eigenlijk ontzettend jammer, dat we als gelovigen zo bang zijn om kinderachtig of “ouderwets” te zijn, en ons (en de anderen) het hemels perspectief af laten pakken, de hemel te laten verdwijnen.

Alsof hemelgeloof niet – net als Sinterklaasgeloof –

na de onttovering op een volwassen manier beleefd kan worden.

Niet als iets wat je met elkaar de kleintjes wijsmaakt
maar als iets wat je samen levend houdt omdat je er als volwassene voor kiest.
Omdat je gelooft dat het goed is, en belijdt dat het van God is,
en waar je dan wanneer het eens zover is
toch ook zelf door gedragen kunt worden en je vertrouwensvol laten verrassen.

Je hoeft niet naar de hemel te verlánge,
we léven immers graag, we houden van het leven, en dat mág,
maar je kunt het uitzicht op de hemel toch vrij laten?
De hemel geeft troost.

Wat stellen wij ons (nog) bij de hemel voor?
En wat reikt de Bijbel ons daarbij aan?

Dat is minder dan je misschien zou verwachten.
Tenminste, als het gaat over de voorstelling van een plaats waar we héén
zullen gaan na onze dood, een plek waar we zullen zijn.
Dat speelt in de Bijbel eigenlijk maar een bescheiden rol.
Er zijn wel handreikingen, maar ze zijn spaarzaam.
Je vindt ze o.a. in het boek van de psalmen, in de brief aan de Hebreëen, en in
de Openbaring van Johannes. Paulus schrijft dat we wanneer we sterven bij de
Heer zullen zijn. En Jezus -in gesprek met de Sadduceeën - gelooft dat we na
onze dood "als engelen" zullen zijn.

Prof. Jan Muis stelt het zo: "De hemel is in de Bijbel een tussenstation."

(Woord en weg, november 2018 "Een goed gesprek" pag. 12 – 14)

Want, zegt hij, in het geloof van alledag gaat het veel meer om de vraag of je
nu al leeft in verbondenheid met God.

Waarbij je - zoals het Marcus-evangelie aanreikt- je als mens in de hele kosmos
slechts op één lichtend voorbeeld kunt richten: de menselijke gestalte van
Jezus van Nazareth. Aan Jezus kunnen we vasthouden óók en juist als het
donker wordt in onze wereld, of in ons persoonlijk leven. Hij is ons licht.

Hemelgeloof is dan het daarbij horende vertrouwen dat die verbondenheid
over de grenzen van de dood heen blijft bestaan,
dat God ook in de dood onze God blijft en wij zijn mens.
Zoals vandaag Openbaring 21: 7 ons vertelt over de mens die "overwint"
- dat is de mens die het vol heeft gehouden in die Godsverbondenheid te leven,
en ondanks alles wat woelt en blinkt slechts op het licht van Christus gericht te
zijn - : "Ik zal zijn God zijn en hij zal mijn kind zijn."

Maar *uiteindelijk* is alles in de Bijbel gericht op het Rijk van God, dát is het einddoel, de grote verwachting: de vernieuwing van al het bestaande, van alles wat is, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Hemelgeloof vergt onze verbeeldingskracht.

Daarom besluit ik vandaag met een verhaal van collega ds. Stephan de Jong:
(Open Deur, november 2012)

“De man was oud en vertelde over vroeger.

Elke kerst had er, al vanaf dat hij kind was, een glinsterende, zilverkleurige engel in de kerstboom gehangen. Ieder jaar hing de engel daar. In goede jaren, maar ook in het jaar dat de moeder van de man was gestorven, en tijdens die kerst na het ernstige ongeluk dat hem was overkomen. In de loop van de tijd was de verf van de engel afgebladderd en er waren stukjes afgebroken. Maar de man had de engel steeds weer gerepareerd en bijgeverfd.

Op een dag viel de engel aan scherven. De kinderen hadden hem gezegd dat hij die oude, kapotte engel nu maar eens op moest ruimen. Maar de man had dat niet gedaan: “Deze engel heb ik al van jongs af aan. Ik ben eraan gehecht geraakt.” Hij had de scherven aan elkaar gelijmd en de engel zorgvuldig opgeborgen. “Nu sta ik zelf op het punt om in scherven uiteen te vallen” zei de oude man. Hij glimlachte. “Ik denk dat God mij ook niet opruimt. Wellicht is Hij een beetje aan me gehecht geraakt en bergt Hij mij zorgvuldig op bij al die andere engelen.”

In dit vertrouwen hebben wij hen die ons dit jaar zijn ontvallen aan de dood uit handen gegeven en gelegd in de handen van God, Hij die ons bewaart tótdat...

Amen.